

Brussel, 23.11.2017
COM(2017) 682 final

**VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE
RAAD**

OVER DE LENINGACTIVITEIT VAN DE EUROPESE UNIE IN 2016

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Door de Europese Unie verstrekte leningen.....	3
2.1.	Betalingsbalansmechanisme	4
2.2.	Europees financieel stabilisatiemechanisme	4
2.3.	Macrofinanciële bijstand.....	5
2.4.	Euratom-faciliteit	6
3.	Door de Europese Unie opgenomen leningen.....	7
3.1.	Betalingsbalansmechanisme	7
3.2.	Europees financieel stabilisatiemechanisme	7
3.3.	Macrofinanciële bijstand.....	8
3.4.	Euratom-faciliteit	8
4.	Europese Investeringsbank.....	8
4.1.	Door de EIB verstrekte leningen.....	8
4.2.	Door de EIB opgenomen leningen.....	9
5.	Vrijwaren van de financiële stabiliteit in de eurozone.....	10
5.1.	Griekse leningfaciliteit	10
5.2.	Europese faciliteit voor financiële stabiliteit.....	10
5.3.	Europees stabiliteitsmechanisme	11

1. INLEIDING

Dit verslag wordt ingediend overeenkomstig artikel 149 van het Financieel Reglement¹, waarin is bepaald dat de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad jaarlijks verslag uitbrengt over de EU-begrotingsgaranties en de desbetreffende risico's.

Daarom brengt de Commissie het Europees Parlement en de Raad jaarlijks op de hoogte van het gebruik dat van de diverse leninginstrumenten van de Europese Unie is gemaakt.

In dit verslag zijn voor elk instrument zowel de verstrekte leningen als de overeenkomstige opgenomen leningen beschreven.

Met het oog op de geplande wijzigingen van het Financieel Reglement zal de informatie over de leningactiviteit in de toekomst worden geïntegreerd in het pakket inzake financiële verslaggeving waarin het herziene Financieel Reglement voorziet. Om dubbel werk te voorkomen, zal dit afzonderlijke verslag over de leningactiviteit dan niet langer worden uitgebracht.

2. DOOR DE EUROPESE UNIE VERSTREKTE LENINGEN

De financiële steun aan derde landen en aan lidstaten in de vorm van via de kapitaalmarkten met EU-begrotingsgarantie gefinancierde bilaterale leningen wordt door de Commissie verleend op grond van diverse wetgevingshandelingen van de Raad of van het Europees Parlement en de Raad, al naargelang de nagestreefde doelstellingen². Op de consistentie van de aan derde landen verleende financiële steun met de algemene doelstellingen van het externe optreden van de EU wordt toegezien door de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, bijgestaan door de Europese Dienst voor extern optreden (EDEO).

Tabel 1: ontwikkeling van de leningactiviteit van de EU (uitstaande bedragen in hoofdsom in miljoen EUR)

Jaar	EGKS i.l.(1) (2)	Euratom (1)	BB- mecha- nisme	MFB	EFSM	Totaal
2011	225	447	11 400	590	28 000	40 662
2012	183	423	11 400	545	43 800	56 351
2013	179	386	11 400	565	43 800	56 330
2014	192	348	8 400	1 829	46 800	57 569
2015	204	300	5 700	3 007	46 800	56 011
2016	175	251	4 200	2 947	46 800	54 373

(1)Omrekeningskoersen per 31 december van elk jaar.

(2)De Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS) is sinds 2002 in liquidatie. De laatste door de EGKS uitgegeven obligatie vervalt in 2019. De stijging van het uitstaande bedrag is toe te schrijven aan wisselkoersbewegingen (GBP vs EUR).

¹ Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie en tot intrekking van Verordening (EG, Euratom) nr. 1605/2002 (PB L 298 van 26.10.2012, blz. 1).

² Voor een gedetailleerde presentatie van de leningactiviteiten van de Commissie, zie http://ec.europa.eu/economy_finance/eu_borrower/index_en.htm.

2.1. Betalingsbalansmechanisme

Betalingsbalanssteun (BB-steun) op grond van artikel 143 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) en Verordening (EG) nr. 332/2002 van de Raad van 18 februari 2002 houdende instelling van een mechanisme voor financiële ondersteuning op middellange termijn van de betalingsbalansen van de lidstaten³ (BB-verordening) neemt de vorm aan van door de Unie verstrekte leningen op middellange termijn. BB-steun wordt doorgaans verleend in combinatie met financiering van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en andere multilaterale kredietverleners, zoals de Europese Investeringsbank (EIB), de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBWO) en de Wereldbank.

BB-steun wordt per geval verleend door de Raad, handelend met gekwalificeerde meerderheid. Potentiële begunstigden zijn de lidstaten buiten de eurozone die met ernstige betalingsbalansproblemen af te rekenen hebben. Het mechanisme is bedoeld om de externe financieringsproblemen van de begunstigde lidstaten te verlichten en de levensvatbaarheid van de betalingsbalans van een land te herstellen. De steun wordt uitbetaald mits is voldaan aan economische beleidsvoorwaarden die na overleg met het Economisch en Financieel Comité (EFC) over een ontwerpaanpassingsprogramma door de Raad worden vastgesteld en waarvan de bijzonderheden tussen de Commissie en de begunstigde lidstaat vóór de sluiting van een leningsovereenkomst in een Memorandum van Overeenstemming (MvO) zijn afgesproken. Er wordt periodiek geverifieerd of de op grond van het aanpassingsprogramma vereiste maatregelen worden getroffen en er worden pas verdere tranches uitgekeerd nadat dit is gebeurd. De vereiste middelen worden door de Commissie namens de Europese Unie op de kapitaalmarkten aangetrokken.

De Commissie brengt regelmatig aan het EFC en de Raad verslag uit over de tenuitvoerlegging van de BB-verordening.

In april 2016 heeft Hongarije zijn laatste tranche van 1,5 miljard EUR terugbetaald. Op 31 december 2016 bedroeg het totale uitstaande bedrag in het kader van het BB-programma 4,2 miljard EUR⁴.

Tabel 2: Stand van de BB-steun per 31 december 2016 (uitstaande bedragen in hoofdsom in miljard EUR)

Land	Toegekend bedrag	Uitgekeerd bedrag	Terugbetaald bedrag	Uitstaand bedrag	Gewogen gemiddelde looptijd (jaar)
Letland	3,1	2,9	2,2	0,7	4,2
Roemenië	5,0	5,0	1,5	3,5	1,4
Totaal	8,1	7,9	3,7	4,2	1,9

2.2. Europees financieel stabilisatiemechanisme

Bij Verordening (EU) nr. 407/2010 van de Raad van 11 mei 2010⁵ is op grond van artikel 122, lid 2⁶, VWEU het Europees financieel stabilisatiemechanisme (EFSM) ingesteld.

³ PB L 53 van 23.2.2002, blz. 1.

⁴ Gedetailleerde informatie over BB-transacties is te vinden op:
http://ec.europa.eu/economy_finance/eu_borrower/balance_of_payments/index_en.htm

⁵ Zoals gewijzigd bij Verordening (EU) 2015/1360 van de Raad van 4 augustus 2015 (PB L 210 van 7.8.2015, blz. 1).

Het EFSM wordt volledig gedekt door de EU-begroting en heeft een totale leningcapaciteit van maximaal 60 miljard EUR⁷.

Het EFSM is in 2011 aangesproken voor Ierland⁸ en Portugal⁹, waarbij leningen van respectievelijk maximaal 22,5 miljard EUR en 26 miljard EUR zijn toegezegd.

In 2013 is voor beide lidstaten tot een verlenging van de gemiddelde maximumlooptijd van de uitbetaalde leningen van 12,5 jaar tot 19,5 jaar besloten. EFSM-begunstigden kunnen om een verlenging en herfinanciering van alle EFSM-leningen verzoeken zolang de gemiddelde looptijd van de uitbetaalde leningen (berekend op basis van de aanvankelijke uitbetaling) niet meer dan 19,5 jaar bedraagt.

Zo is een verzoek tot verlenging ingediend voor de EFSM-lening van 4,75 miljard EUR die in 2011 aan Portugal is uitbetaald en op 3 juni 2016 verviel. De herfinanciering van de lening gebeurt in drie transacties, die vervallen in 2023 (1,5 miljard EUR), 2031 (2,25 miljard EUR) en 2036 (1 miljard EUR). Na deze verlenging van de looptijd bedraagt de gewogen gemiddelde looptijd van de EFSM-leningen aan Portugal nu 14,9 jaar.

Eind 2016 bedroeg het totale uitstaande bedrag van het EFSM 46,8 miljard EUR (Ierland: 22,5 miljard EUR, Portugal: 24,3 miljard EUR).

2.3. Macrofinanciële bijstand

Macrofinanciële bijstand, of MFB¹⁰, is bedoeld is om te voorzien in buitengewone externe financieringsbehoeften van landen die geografisch, economisch en politiek dicht bij de EU aanleunen. Doel is het herstel van de macro-economische en financiële stabiliteit in EU-kandidaat-lidstaten, potentiële kandidaat-lidstaten en nabuurschapslanden (en, in uitzonderlijke omstandigheden, andere derde landen) en het aanmoedigen van de uitvoering van macro-economische aanpassing en structurele hervormingen. MFB heeft een uitzonderlijk karakter, wordt slechts tijdelijk toegekend en wordt op basis van strikte economische beleidsvoorwaarden in tranches vrijgegeven. De MFB vormt een aanvulling op en is afhankelijk van het bestaan van IMF-aanpassingsprogramma's. MFB kan worden verleend in de vorm van leningen en/of, onder bepaalde omstandigheden, giften die niet hoeven te worden terugbetaald¹¹.

Mocht een begunstigd land zijn terugbetalingsverplichtingen niet nakomen, dan kan de Commissie een beroep doen op het Garantiefonds¹², zodat de overeenkomstige door de Commissie opgenomen lening uit de middelen van het fonds wordt terugbetaald¹³.

⁶ Krachtens artikel 122, lid 2, VWEU kan financiële bijstand worden verleend aan een lidstaat die verkeert in moeilijkheden die worden veroorzaakt door buitengewone gebeurtenissen die deze lidstaat niet kan beheersen.

⁷ Gedetailleerde informatie over EFSM-transacties is te vinden op http://ec.europa.eu/economy_finance/eu_borrower/efsm/index_en.htm

⁸ Uitvoeringsbesluit 2011/77/EU van de Raad van 7 december 2010 tot verlening van financiële bijstand van de Unie aan Ierland (PB L 30 van 4.2.2011, blz. 34).

⁹ Uitvoeringsbesluit 2011/344/EU van de Raad van 30 mei 2011 tot verlening van financiële bijstand van de Unie aan Portugal (PB L 159 van 17.6.2011, blz. 88).

¹⁰ Artikel 212 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), 2012/C 326/142.

¹¹ Gedetailleerde informatie over MFB op: http://ec.europa.eu/economy_finance/eu_borrower/macro-financial_assistance/index_en.htm

¹² Zie Verordening (EG, Euratom) nr. 480/2009 van de Raad tot instelling van een Garantiefonds (gecodificeerde versie) (PB L 145 van 10.6.2009, blz. 10). Tot dusver heeft er zich nog geen wanbetaling op MFB-leningen voorgedaan.

¹³ De terugbetaling van de opgenomen lening wordt weliswaar uiteindelijk door de EU-begroting gedekt, maar het Garantiefonds fungeert als liquiditeitsbuffer die de EU-begroting beschermt tegen het risico dat zij wordt aangesproken als gevolg van wanbetalingen. Voor een uitvoerig verslag over de werking

De tweede en laatste tranche van 10 miljoen EUR van de aan de Kirgizische Republiek toegekende lening van 15 miljoen EUR¹⁴ is in april 2016 uitbetaald.

Op 6 juli 2016 hebben het Europees Parlement en de Raad besloten verdere macrofinanciële bijstand toe te kennen aan Tunesië¹⁵ voor een bedrag van ten hoogste 500 miljoen EUR in de vorm van leningen (drie tranches van 200, 150 en 150 miljoen EUR).

Op 14 december 2016 hebben het Europees Parlement en de Raad besloten verdere macrofinanciële bijstand toe te kennen aan het Hasjemitisch Koninkrijk Jordanië¹⁶ voor een bedrag van ten hoogste 200 miljoen EUR in de vorm van leningen (twee tranches van 100 miljoen EUR).

De begunstigde landen hebben voor een totaalbedrag van 70 miljoen aan vervallen leningen terugbetaald (Bosnië-Herzegovina 4 miljoen EUR, Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië 10 miljoen EUR, Montenegro 1,34 miljoen EUR en Servië 54,66 miljoen EUR).

Het totale bedrag aan uitstaande MFB-leningen is tussen 31 december 2015 en 31 december 2016 gedaald van 3 006,6 miljoen EUR tot 2 946,6 miljoen EUR. 75% van de uitstaande MFB bestaat uit leningen aan Oekraïne.

2.4. Euratom-faciliteit

Van Euratom-leningen kan worden gebruikgemaakt om projecten in de lidstaten (Besluit 77/270/Euratom van de Raad) of in bepaalde derde landen¹⁷ (Besluit 94/179/Euratom van de Raad) te financieren.

In 1990 heeft de Raad het leningplafond vastgesteld op 4 miljard EUR. Inmiddels is voor een bedrag van 3,7 miljard EUR aan leningen goedgekeurd, waarvan 3,4 miljard EUR reeds is uitgekeerd. Overeenkomstig Besluit 77/271/Euratom van de Raad betreffende het leningplafond (als gewijzigd) moet de Commissie, wanneer het bedrag der verrichte transacties 3,8 miljard EUR bereikt, hiervan mededeling doen aan de Raad en, in voorkomend geval, een nieuw leningplafond voorstellen.

In 2013 heeft de Commissie haar goedkeuring gehecht aan Besluit C(2013) 3496 tot toekenning van een Euratom-lening van ten hoogste 300 miljoen EUR ter ondersteuning van het programma van Oekraïne voor de verbetering van de veiligheid van kernreactoren. De leningsovereenkomst is ondertekend op 7 augustus 2013. Parallel daarmee is in maart 2013 een leningsovereenkomst voor een bedrag van 300 miljoen EUR ondertekend met de EBWO.

Hoewel op 27 mei 2015 een besluit over een eerste tranche van maximaal 100 miljoen EUR was vastgesteld, zijn er wegens vertragingen bij de uitvoering geen uitbetalingen gebeurd tot eind 2016. In mei 2017 is de eerste tranche van 50 miljoen EUR van die lening uitbetaald.

De terugbetaalde bedragen omvatten 22,62 miljoen EUR van Bulgarije, 19 miljoen EUR van Roemenië en een equivalent van 7,1 miljoen EUR van Oekraïne¹⁸.

van het fonds, zie COM(2014)214 en het begeleidend werkdocument van de diensten van de Commissie SEC(2014)129.

¹⁴ Besluit nr. 1025/2013/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2013 tot toekenning van macrofinanciële bijstand aan de Kirgizische Republiek (PB L 283 van 25.10.2013, blz. 1).

¹⁵ Besluit (EU) 2016/1112 van het Europees Parlement en de Raad van 6 juli 2016 tot toekenning van verdere macrofinanciële bijstand aan Tunesië (PB L 186 van 09.07.2016, blz. 1).

¹⁶ Besluit (EU) 2016/2371 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2016 tot toekenning van verdere macrofinanciële bijstand aan het Hasjemitisch Koninkrijk Jordanië (PB L 352 van 23.12.2016, blz. 18).

¹⁷ Momenteel Oekraïne, Rusland en Armenië.

¹⁸ Terugbetaling van 3 607 665,00 USD en 3 900 000,00 EUR.

3. DOOR DE EUROPESE UNIE OPGENOMEN LENINGEN

De Commissie is gemachtigd om namens zowel de Europese Unie als Euratom op de kapitaalmarkten middelen op te nemen ter financiering van de leningen die de Raad heeft besloten toe te kennen. Bij de leningactiviteiten wordt gebruikgemaakt van back-to-back transacties, waardoor wordt gewaarborgd dat de EU-begroting geen rente- of valutarisico loopt¹⁹. Tegenover opgenomen leningen staan verstrekte leningen.

3.1. Betalingsbalansmechanisme

In 2016 zijn in het kader van het BB-mechanisme geen leningen op de markt aangegaan. Eind 2016 was ten behoeve van het EFSM in totaal 4,2 miljard EUR opgehaald.

3.2. Europees financieel stabilisatiemechanisme

Na het verzoek van Portugal om de looptijd te verlengen van zijn EFSM-lening die verviel op 3 juni 2016, heeft de EU in maart en april 2016 drie obligaties uitgegeven met looptijden tot 2023 (1,5 miljard EUR), 2031 (2,25 miljard EUR) en 2036 (1 miljard EUR) om de vervallende obligatie te herfinancieren.

¹⁹ De EFSM-verordening staat immers vooruitfinanciering toe: de Commissie wordt gemachtigd "*op het meest geschikte tijdstip tussen geplande uitbetalingen op de kapitaalmarkten of bij financiële instellingen leningen aan te gaan teneinde de financieringskosten te optimaliseren en haar reputatie als emittent van de Unie op de markten te vrijwaren*". Alle daaruit resulterende financieringskosten worden echter gedragen door de leningnemer.

Tabel 4: Door het EFSM van de EU in de loop van 2016 opgenomen leningen (in miljoen EUR)

Land	Uitgiftedatum	Vervaldatum	Grootte
Portugal – 1e tranche	15/03/2016	04/04/2036	1 000
Portugal – 2e tranche*	13/04/2016	04/04/2031	2 250
Portugal – 3e tranche	19/04/2016	04/11/2023	1 500
Totaal			4 750

*Samen met 10 miljoen EUR voor MFB aan de Kirgizische Republiek; (zie 3.3. hierna)

3.3. Macrofinanciële bijstand

De tweede tranche (10 van de 15 miljoen EUR waarvoor een besluit was vastgesteld) van de aan de Kirgizische Republiek toegekende lening is in april 2016 uitbetaald.

Tabel 5: Door de EU in de loop van 2016 opgenomen MFB-leningen (in miljoen EUR)

Land	Uitgiftedatum	Vervaldatum	Grootte
Kirgizië	13/04/2016	04/04/2031	10
Totaal			10

3.4. Euratom-faciliteit

In 2016 zijn geen leningen opgenomen in het kader van Euratom.

4. EUROPESE INVESTERINGSBANK

4.1. Door de EIB verstrekte leningen

De EIB verstrekt financiering, hetzij *rechtstreeks* ten behoeve van individuele investeringsprojecten, hetzij *via financiële intermediairs* ten behoeve van kleinschaliger projecten van kleine en middelgrote ondernemingen of lokale overheden en gemeenten. De EIB verstrekt ook leninggaranties, technische bijstand en durfkapitaal.

In 2016 bedroeg de totale omvang van de door de EIB ondertekende financieringsovereenkomsten 74,6 miljard EUR (tegenover 77,5 miljard EUR in 2015). De financiering door de EIB-groep (met inbegrip van de EIF-activiteit) bedroeg 83,8 miljard EUR, waarmee bijna 280 miljard EUR aan investeringen werd gekatalyseerd.

Tegen eind 2016 had de EIB-groep bovendien 422 leningen en garanties als onderdeel van het Investeringsplan goedgekeurd, die in het kader van het EFSI worden ondersteund met de EU-garantie²⁰. De vastgelegde middelen bedroegen in totaal 30,2 miljard EUR, goedgekeurd in het kader van het EFSI. De totale waarde van de projecten en de gemobiliseerde investeringen bedroeg 163,9 miljard EUR. Dat is 52 % van de totale doelstelling van 315 miljard EUR over een periode van drie jaar.

²⁰ Verordening (EU) 2015/1017 van het Europees Parlement en de Raad van 25 juni 2015 betreffende het Europees Fonds voor strategische investeringen, de Europese investeringsadvieshub en het Europees Investeringsprojectenportaal en tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1291/2013 en (EU) nr. 1316/2013 – het Europees Fonds voor strategische investeringen (hierna "de EFSI-verordening" genoemd). PB L 169 van 1.7.2015, blz. 1.

De EIB-financieringsactiviteiten hebben gevolgen voor de EU-begroting wanneer er EU-garanties of andere EU-begrotingsmiddelen mee zijn gemoeid. Naast transacties in het kader van het EFSI is dit het geval voor:

- EIB-financieringsverrichtingen in het kader van het externe mandaat (dat betrekking heeft op pretoetredingslanden, nabuurschaps- en partnerschapslanden, Azië, Latijns-Amerika en Zuid-Afrika). Voor dergelijke financieringsverrichtingen is een EU-begrotingsgarantie verleend ter dekking van het politieke en landenrisico. In de loop van het tweede halfjaar van 2017 zal de Commissie een apart verslag publiceren over de externe leningactiviteit van de EIB in 2016;
- risicodelingsfaciliteiten met gebruikmaking van de EU-begroting ter ondersteuning van intern EU-beleid (bv. de financieringsfaciliteit met risicodeling voor onderzoek- en ontwikkelingsprojecten en het initiatief inzake projectobligaties).

In 2016 bedroegen de leningen van de EIB buiten de EU 7,9 miljard EUR, waarvan 6,8 miljard EUR in de regio's die onder het mandaat voor externe leningen (*External Lending Mandate* of ELM) vallen. Ongeveer 5,9 miljard EUR ofwel 74 % van de totale financieringsverrichtingen buiten de EU, is uitgevoerd in de pretoetredings- en de nabuurschapsregio's. Het overige gedeelte (26 %) is verricht in Azië, Centraal-Azië en Latijns-Amerika.

Van de 6,8 miljard aan overeenkomsten die de EIB in 2016 heeft ondertekend voor regio's die onder het ELM vallen, valt bijna 4 miljard EUR (58 %) onder de EU-garantie.

Het besluit tot verlening van een EU-garantie voor EIB-operaties buiten de EU is op 16 april 2014 door het Europees Parlement en de Raad aangenomen²¹. De totale omvang van het mandaat bedraagt 27 miljard EUR, vermeerderd met een optioneel aanvullend bedrag van 3 miljard EUR. Tot de gehele of gedeeltelijke activering van het optionele bedrag moet worden besloten door het Europees Parlement en de Raad volgens de gewone wetgevingsprocedure en op basis van de uitkomsten van een tussentijdse evaluatie van het mandaat voor externe leningen.

De Europese Commissie heeft in september 2016 een wijziging van het mandaat voor externe leningen voorgesteld, waarbij het plafond zou worden opgetrokken tot 32,3 miljard EUR; dit wordt momenteel door de wetgevers besproken.

4.2. Door de EIB opgenomen leningen

De EIB heeft een veerkrachtige financieringsstrategie, waarbij ter ondersteuning van haar leningactiviteiten langlopende middelen worden opgehaald door uitgifte van obligaties op de internationale kapitaalmarkten. De financieringsstrategie van de EIB is gericht op het behalen van voldoende volumes met de juiste looptijden om activa en passiva te beheren, en het op duurzame basis optimaliseren van de financieringskosten, en combineert de uitgifte van grote en liquide obligaties in kernvaluta met gerichte maattuitgifte in een aantal andere valuta.

In 2016 is door de EIB een bedrag van 66,4 miljard EUR aan leningen opgenomen, waarbij de gemiddelde looptijd 7,1 jaar bedroeg.

5. Vrijwaren van de financiële stabiliteit in de eurozone

In reactie op de wereldwijde economische en financiële crisis hebben de lidstaten van de eurozone hun goedkeuring gehecht aan maatregelen ter vrijwaring van de financiële stabiliteit

²¹ Besluit nr. 466/2014/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 tot verlening van een EU-garantie voor verliezen van de Europese Investeringsbank op financieringsverrichtingen van projecten buiten de Unie (PB L 135 van 8.5.2014, blz. 1).

in de eurozone en in Europa als geheel. Deze maatregelen worden hierna beschreven en vallen niet onder de EU-begrotingsgarantie²².

5.1. Griekse leningfaciliteit

Nadat de ministers van Financiën van de eurozone op 2 mei 2010 unaniem waren overeengekomen steun aan Griekenland te verlenen²³, is een gezamenlijk driejarenprogramma met het IMF opgezet. Daarmee is een financieel pakket van ten hoogste 110 miljard EUR gemoeid om Griekenland te helpen. Aan het programma zijn strenge beleidsvoorwaarden²⁴ verbonden, die zijn vastgesteld na onderhandelingen tussen de Griekse overheid, de Commissie en het IMF, in samenspraak met de ECB. In het kader van de Griekse leningfaciliteit (GLF) is door de lidstaten tussen mei 2010 en december 2011 voor een bedrag van 52,9 miljard EUR aan leningen uitbetaald.

5.2. Europese faciliteit voor financiële stabiliteit

De lidstaten van de eurozone hebben de Europese faciliteit voor financiële stabiliteit (EFSF)²⁵ opgezet in de vorm van een in Luxemburg geregistreerde vennootschap waarvan zij de eigenaars zijn. De faciliteit was bedoeld als een tijdelijk reddingsmechanisme, waarbij het bedrag dat via de uitgifte van door de lidstaten van de eurozone gegarandeerde obligaties wordt opgenomen, wordt doorgeleend aan in moeilijkheden verkerende lidstaten van de eurozone. In oktober 2010 is besloten tot het opzetten van een permanent reddingsmechanisme, het Europees stabiliteitsmechanisme (ESM), dat op 8 oktober 2012 met zijn activiteiten is begonnen.

Op 14 maart 2012 hebben de ministers van Financiën van de eurozone en het IMF een tweede economisch aanpassingsprogramma voor Griekenland goedgekeurd, waarbij het niet-uitgekeerde bedrag van het eerste programma met 130 miljard EUR werd verhoogd. Dit tweede programma voorziet bijgevolg in een totaalbedrag aan financiële bijstand van 164,5 miljard EUR, waarvan het IMF 19,8 miljard EUR voor zijn rekening neemt. Het eerste programma (GLF) was opgezet als een akkoord tussen kredietverstrekkers dat betrekking had op gepoolde bilaterale leningen van de steunverstreckende eurozonelidstaten waarvan de Commissie de coördinatie en het beheer waarneemt, het tweede wordt echter via de EFSF gefinancierd.

Met ingang van 1 juli 2013 is de EFSF niet langer bij de financiering van nieuwe financieringsprogramma's of nieuwe financiering in de vorm van leningsovereenkomsten

²² Aanvullende informatie over de drie bestaande faciliteiten is te vinden op: http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/index_en.htm

²³ De steun is verleend via centraal door de Commissie gepoolde bilaterale leningen van de andere lidstaten van de eurozone onder de voorwaarden die in hun verklaring van 11 april 2010 zijn uiteengezet.

²⁴ De voornaamste beleidsvoorwaarden zijn vastgelegd in Besluit 2010/320/EU van de Raad van 10 mei 2010 gericht tot Griekenland met het oog op de versterking en verdieping van het begrotingstoezicht en tot aanmaning van Griekenland om maatregelen te treffen om het tekort te verminderen in de mate die nodig wordt geacht om de buitensporigtekortsituatie te verhelpen. De voorwaarden zijn nader uitgewerkt in een MvO tussen de Griekse autoriteiten en de Commissie, optredend namens de lidstaten van de eurozone.

²⁵ De Europese faciliteit voor financiële stabiliteit (EFSF) is een "special purpose vehicle" dat wordt gefinancierd door de lidstaten van de eurozone om de Europese staatsschuldencrisis aan te pakken. De Raad van de Europese Unie had hierover op 9 mei 2010 overeenstemming bereikt, met als doel de financiële stabiliteit in Europa te bewaren door financiële bijstand te verlenen aan lidstaten van de eurozone die economische moeilijkheden hebben. De hoofdzetel van de faciliteit bevindt zich in Luxemburg-stad, aangezien het EFSF als een naamloze vennootschap naar Luxemburgs recht is opgericht (Journal Officiel du Grand-Duché de Luxembourg - C — N° 1189 van 8 juni 2010).

betrokken. Zij blijft evenwel actief in het kader van de lopende programma's voor Griekenland, Portugal en Ierland in de hoedanigheid van kredietverlener (samen met het IMF en sommige lidstaten).

5.3. Europees stabiliteitsmechanisme

Vanaf 1 juli 2013 werd het Europees stabiliteitsmechanisme (ESM)²⁶ het permanente mechanisme om te reageren op nieuwe verzoeken om financiële bijstand van lidstaten van de eurozone.

Het ESM heeft een maximale kredietverleningscapaciteit van 500 miljard EUR. Het totale geplaatste kapitaal bedraagt 704,8 miljard EUR, waarbij 80,5 miljard EUR door de lidstaten van de eurozone volgestort is en 624,3 miljard EUR toegezegd opvraagbaar kapitaal is.

Het ESM heeft financiële bijstand toegekend aan Griekenland en Cyprus (op voorwaarde van een macro-economisch aanpassingsprogramma), en aan Spanje met het oog op de herkapitalisatie van het bankwezen. Het programma voor Spanje is afgelopen in december 2013 met een totale uitbetaling van 41,3 miljard EUR en Cyprus heeft zijn programma op 31 maart 2016 afgesloten met uitbetaalde leningen voor een totaalbedrag van 6,3 miljard EUR.

Op 8 juli 2015 heeft de Griekse regering een verzoek om financiële bijstand bij het ESM ingediend. De door het ESM aan Griekenland toegekende financiële bijstand kan over een periode van drie jaar oplopen tot 86 miljard EUR. De leiders van de landen van de eurozone hebben op 13 juli 2015 met Griekenland een akkoord bereikt over een reeks voorafgaande acties die dringend moesten worden uitgevoerd om de onderhandelingen over een in een memorandum van overeenstemming (MvO) uiteengezette algemene hervormingsagenda aan te vatten. Op 19 augustus 2015 heeft het ESM het MvO goedgekeurd. Het MvO is toegespitst op vier kerngebieden: het herstel van de budgettaire houdbaarheid; het veiligstellen van de financiële stabiliteit; het bevorderen van groei, concurrentievermogen en investeringen; en de hervorming van de overheidsdiensten.

Op 31 december 2016 heeft de ESM-bijstand voor Griekenland een totaalbedrag van 31,7 miljard EUR bereikt (d.w.z. ongeveer 37 % van het totale volume van het programma).

Op 10 juli 2017 is een aanvullende uitbetaling van 7,7 miljard EUR verricht, wat het totale uitgekeerde bedrag in het kader van het ESM voor Griekenland op 39,4 miljard EUR brengt.

²⁶ Op 11 juli 2011 hebben de ministers van Financiën van de 17 landen van de eurozone het Verdrag tot instelling van het Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM) ondertekend. Dat verdrag volgt op het besluit van de Europese Raad van 25 maart 2011 en bouwt voort op een wijziging van artikel 136 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).